

Lagrådsremiss

Avgifter enligt lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 12 maj 2011.

Andreas Carlgren

Egon Abresparr
(Miljödepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att det i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor, som träder i kraft den dag regeringen bestämmer, införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt lagen. Förslaget innebär t.ex. att avgifter får tas ut för myndigheters arbete med att pröva ansvarsförsäkringar och andra säkerheter som anläggningshavare är skyldiga att ha enligt lagen. En avgift får också tas ut för andra prövningar som behövs enligt lagen och för att utöva tillsyn över skadeståndsansvaret.

Innehållsförteckning

- 1 Beslut 3
- 2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och
ersättning vid radiologiska olyckor.....4
- 3 Ärendet och dess beredning.....5
- 4 Förslag5
- 5 Konsekvenser.....7
- 6 Författningskommentar.....8
- Bilaga 1 Lagförslaget i promemorian 10
- Bilaga 2 Förteckning över remissinstanserna 11

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor ska införas en ny paragraf, 56 a §, av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2010:950

Föreslagen lydelse

56 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt denna lag och anslutande föreskrifter.

3 Ärendet och dess beredning

Den nya lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor antogs av riksdagen i juni 2010. Lagen ger förutsättningar för Sverige att tillträda 2004 års tilläggsprotokoll till Paris- och tilläggskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område.

I en promemoria från Miljödepartementet har det föreslagits att det i lagen införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter enligt lagen. Promemorians lagförslag återges i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissvaren finns tillgängliga i Miljödepartementet (M2010/3963/R).

4 Förslag

Regeringens förslag: I lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt lagen och anslutande föreskrifter.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Regeringens förslag innebär att bemyndigandet avser föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt lagen och anslutande föreskrifter. Promemorians förslag innebär att bemyndigandet enbart avsåg avgifter för myndigheters kostnader för prövning av säkerheter.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte haft någon erinran mot det. *Nordiska kärnförsäkringspoolen* har föreslagit att lagtexten ändras så att avgifter kan tas ut även för andra myndighetsuppgifter som följer av lagen men som inte rör prövning av säkerheter eller tillsyn.

Skälen för regeringens förslag

Finansinspektionen har för närvarande till uppgift att godkänna den försäkring som en innehavare av en kärnteknisk anläggning är skyldig att ha enligt atomansvarighetslagen, jfr 3 § förordningen (1981:327) med förordnanden enligt atomansvarighetslagen (1968:45). Med stöd av 3 § förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen får Finansinspektionen ta ut avgifter för sitt arbete med granskning av sådana försäkringar enligt atomansvarighetslagen.

Föreskrifter om avgifter för myndigheters arbete med prövning och tillsyn meddelas genom lag. Riksdagen kan bemyndiga regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter.

I atomansvarighetslagen (1968:45) finns inget bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter. Bestämmelsen i 3 § förordningen om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen bedöms ha tillkommit mot bakgrund av att riksdagen i ett generellt bemyndigande har

överlåtit åt regeringen att meddela föreskrifter om ansöknings- och expeditionsavgifter för de statliga förvaltningsmyndigheterna (prop. 1989/90:138, bet. 1989/90:FiU38, rskr. 1989/90:289). Det har framförts kritik mot bemyndigandet bl.a. eftersom det finns oklarheter kring dess räckvidd (se RiR 2004:17 s. 23 f. och SOU 2007:96 s. 138 ff.).

Ett nytt bemyndigande om avgifter

Den nya lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor innehåller, i likhet med atomansvarsighetslagen, bestämmelser om myndigheters prövning av de ansvarsförsäkringar och andra säkerheter som anläggningshavare är skyldiga att ha enligt lagen. För att klargöra möjligheten att ta ut avgifter för denna prövning bör det i lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter enligt lagen.

Som Nordiska kärnförsäkringspoolen har framhållit finns det ytterligare bestämmelser i lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor som förutsätter prövning av en förvaltningsmyndighet. Så är fallet med bestämmelserna i 31 § om lägre ansvarsbelopp för vissa anläggningar och transporter och 32 § om särskild försäkring för en transport. Det bör vara möjligt att ta ut avgift för en myndighets arbete med inte bara prövning av säkerheter utan också andra prövningar som följer av lagen. Bemyndigandet i denna del bör därför utformas mer generellt och avse avgifter för prövning enligt lagen och anslutande föreskrifter.

I propositionen med förslag till lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor behandlas frågan om vem som bör ha till uppgift att pröva om anläggningshavarens ekonomiska säkerhet ska godkännas (prop. 2009/10:173, s. 67 f.). Det framgår att regeringen avser att i varje fall under en inledande period enligt de nya reglerna ansvara för den slutliga prövningen av andra ekonomiska säkerheter än ansvarsförsäkring. Vidare anges att Riksgäldskontoret är väl lämpad att lämna ett underlag till regeringen inför prövningen av annan ekonomisk säkerhet som behövs för att komplettera ansvarsförsäkringen. Det föreslagna bemyndigandet om avgifter bör avse även en myndighets arbete med granskning av säkerheter inför regeringens slutliga prövning av om säkerheten ska godkännas.

En nyhet i lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor är att tillsyn över att lagen följs ska utövas av den myndighet som regeringen bestämmer. Det föreslagna bemyndigandet om avgifter enligt lagen bör avse även myndigheters arbete med att utöva denna tillsyn.

Det föreslagna bemyndigandet ger stöd för att meddela föreskrifter om avgiftens storlek, utformning, hur avgifterna ska användas och vem som får använda dem.

Ikraftträdande

Lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Det är fortfarande inte klart när lagen kan sättas i kraft. Den nya lagen och övriga följdändringar i andra författningar bör träda i kraft vid den tidpunkt då 2004 års änd-

ringsprotokoll till Pariskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område träder i kraft för Sverige. Om det mot förmodan skulle visa sig att ikraftträdandet av ändringsprotokollet till Pariskonventionen fördröjs avsevärt, kan det finnas anledning att trots detta överväga att sätta delar av den svenska författningen i kraft (prop. 2009/10:173 s. 112–114).

Den föreslagna lagändringen träder i kraft när lagen träder i kraft, dvs. den dag regeringen bestämmer.

5 Konsekvenser

Statliga myndigheter

Finansinspektionen har för närvarande till uppgift att godkänna den försäkring som en innehavare av en kärnteknisk anläggning är skyldig att ha enligt atomansvarighetslagen (1968:45). Finansinspektionen får ta ut avgifter för sitt arbete med granskning av sådana försäkringar enligt atomansvarighetslagen.

Den nya lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor innehåller, i likhet med atomansvarighetslagen, bestämmelser om myndigheters prövning av de ansvarsförsäkringar och andra säkerheter som anläggningshavare är skyldiga att ha enligt lagen. Genom det bemyndigande som föreslås i promemorian blir det möjligt för den myndighet som gör prövningen av säkerheter enligt lagen att ta ut avgifter för prövningen. Det blir också möjligt att ta ut avgifter för andra prövningar som följer av lagen eller anslutande föreskrifter. Myndigheters arbete med sådana prövningar bör finansieras med avgifter.

Av propositionen med förslag till den nya lagen framgår att regeringen kommer att närmare överväga vilken myndighet som bör få ansvaret för prövningen av den ansvarsförsäkring som ska finnas enligt den nya lagen (prop. 2009/10:173 s. 68). Av propositionen framgår att Riksgäldskontoret kan få i uppgift att lämna ett underlag till regeringen inför prövningen av annan ekonomisk säkerhet som behövs för att komplettera ansvarsförsäkringen enligt lagen.

Den myndighet som regeringen bestämmer kommer att få till uppgift att pröva ansvarsförsäkringen. Myndighetens arbete med den prövningen bör finansieras med avgifter.

Enligt lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor ska tillsyn över att lagen följs utövas av den myndighet som regeringen bestämmer. I propositionen med förslag till lagen anförs att Strålsäkerhetsmyndigheten är lämplig som tillsynsmyndighet (prop. 2009/10:173 s. 108). Myndighetens arbete med tillsynen bör finansieras med avgifter.

Företagen

Finansinspektionen får i dag ta ut avgifter för sitt arbete med granskning av de försäkringar som krävs enligt atomansvarighetslagen (1968:45). Sådana avgifter betalas av innehavare av kärntekniska anläggningar som omfattas av atomansvarighetslagen. Den nya lagen (2010:950) om ansvar

och ersättning vid radiologiska olyckor gäller samma anläggningshavare som tidigare. Fler företag berörs därför inte av de avgifter som får tas ut enligt det föreslagna bemyndigandet om avgifter i den nya lagen.

De nya reglerna innebär att det kan behövas både en ansvarsförsäkring och annan ekonomisk säkerhet för att den finansiella säkerheten ska vara tillräcklig. En anledning till det är att de nationella och internationella försäkringsgivarna på området har aviserat vissa undantag från de nya reglerna i den konvention som ligger till grund för den nya lagen. Det gäller bl.a. den 30-åriga preskriptionstid som införs för personskador. Den ansvarsförsäkring som traditionellt tecknats på området behöver därför kompletteras med annan ekonomisk säkerhet.

Myndigheternas arbete med prövning av säkerheter bedöms sammantaget bli något mer omfattande än Finansinspektionens arbete med granskning av försäkringar enligt atomansvarighetslagen.

Anläggningshavarnas kostnader för prövningen av ansvarsförsäkringar och andra säkerheter bedöms därför öka något. Det får dock anses vara fråga om marginella kostnader för företagen.

Myndigheterna får också möjlighet att ta ut avgifter för andra prövningar som följer av lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor, bl.a. en anläggningshavares ansökan om lägre ansvarsbelopp enligt 31 §. En sådan ansökan kommer att föranleda en liten kostnad för företaget. Kostnaden är rimlig med hänsyn till att reglerna ger anläggningshavaren en möjlighet att väsentligt begränsa kostnaderna för säkerhet enligt lagen.

6 Författningskommentar

56 a §

Paragrafen är ny och innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt lagen och anslutande föreskrifter.

De föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet får avse avgifter bl.a. för att täcka kostnaderna för en myndighets arbete med att pröva en sådan ansvarsförsäkring eller annan ekonomisk säkerhet som krävs enligt lagen. Bestämmelsen om prövning av sådana säkerheter finns i 36 §, som hänvisar till säkerhet enligt 30–32 §§. Det innebär att föreskrifterna även kan gälla kostnader för prövning av en sådan särskild försäkring som kan finnas för en transport enligt 32 §.

Av regeringens proposition med förslag till den nya lagen framgår att regeringen avser att i varje fall under en inledande period enligt de nya reglerna ansvara för den slutliga prövningen av andra ekonomiska säkerheter än ansvarsförsäkring. Vidare anges att Riksgäldskontoret är väl lämpad att lämna ett underlag till regeringen inför prövningen av annan ekonomisk säkerhet som behövs för att komplettera ansvarsförsäkringen (prop. 2009/10:173 s. 67 f.). Det föreslagna bemyndigandet om avgifter avser även en myndighets arbete med granskning av säkerheter inför regeringens slutliga prövning av om säkerheten ska godkännas.

Bemyndigandet avser också kostnader för en myndighets arbete med andra prövningar som följer av lagen eller anslutande föreskrifter. Föreskrifterna får därför avse avgifter för prövningar enligt 31 § om lägre ansvarsbelopp för vissa anläggningar och transporter.

Bemyndigandet avser även avgifter för att täcka kostnaderna för en myndighets arbete med tillsyn enligt lagen och anslutande föreskrifter. Lagens bestämmelse om tillsyn finns i 56 § och behandlas i prop. 2009/10:173 s. 107 f. och 148.

Bemyndigandet ger stöd för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgiftens storlek och utformning. Föreskrifterna kan också avse hur avgifterna ska användas och vem som ska använda dem.

Lagförslaget i promemorian

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor ska införas en ny paragraf, 56 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

56 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning av säkerheter och tillsyn enligt denna lag och anslutande föreskrifter.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Förteckning över remissinstanserna

Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Strålsäkerhetsmyndigheten, Forsmarks Kraftgrupp AB, OKG Aktiebolag, Ringhals AB, Barsebäck Kraft AB, Westinghouse Electric Sweden AB, Svensk Kärnbränslehantering AB, Näringslivets regelnämnd, Svenskt Näringsliv, Nordiska Kärnför-säkringspoolen, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation